

„Pražský groš – peníz věčný a svatý“ + kutnohorská mincovní produkce v letech 1300 – 1726

„Poslal král do Florencie a povolal pečlivé odborníky, totiž Reinharda, Alfarda a Cynona Lombardského, kteří měli v takových záležitostech tak velkou zkušenost, že mohli s prospěchem řídit věc tak důležitou. A tak byla léta Páně 1300 v měsíci červenci zavedena mince grošů pražských a malých penízků, jichž jde na groš dvanáct, a každý peníz byl označen jménem Václava, který je zavedl.“

Zbraslavská kronika

Pražský groš – denarius grossus = velký denár

repliky mincí dle přehledu:

40

12

Kopie mincí v reálné velikosti, podle dodaných originálů autorem návrhu (kde není k dispozici originál, uvedena možnost vyžádání originálu z veřejných sbírek)

Vitrína 1:

Václav II- (1278 – 1305), pražský groš, parvus

Jan Lucemburský (1310 – 1346), pražský groš, půlgroš, parvus

Karel IV. (1346 – 1378), pražský groš, parvus, dutý haléř se levem, haléř koruna/lev, haléř orlice/lev

Václav IV. (1378 – 1419), pražský groš, haléř, peníz se lvem, haléř s korunou

Husité (1419 – 1453), Cu pražský groš, flútek, peníz se lvem, peníz se lvem

kruhové peníze a haléř z let cca 1453 – 1482, peníz, peníz, peníz, haléř

Ladislav Pohrobek (1453 – 1457), pražský groš – **nutno zajistit výpůjčkou** (NM!, MHMP?)

Jiří z Poděbrad (1458 – 1471), pražský groš, peníz se lvem

Vladislav II. Jagellonský (1471 – 1516), pražský groš, bílý peníz, černý peníz (haléř)

Ludvík I. Jagellonský (1516 – 1526), pražský groš, bílý peníz, černý peníz

Ferdinand I. (1526 – 1564), pražský groš b.l., pražský groš 1546, bílý peníz, černý peníz 1534

Vitrína 2:

Ferdinand I. (1526 – 1564), tolar 1561, lehký pražský groš 1547, bílý peníz, zlatník (60kr.) – **nutno zajistit výpůjčkou** (ZČM!), černý peníz 156Z

Maxmilián II. (1564 – 1576), 1/2zlatník (30kr.) 1566, 10kr. 1567, bílý peníz 1568, černý peníz 1571, tolar 1577 Šatný, bílý groš 1574 Šatný, bílý peníz 1576, černý peníz 1575

Rudolf II. (1576 – 1612), bílý groš 1581 Šatný, tolar 1597 Herold, malý groš 1593 Herold, bílý peníz 1593 Herold, malý peníz 1597 Herold, bílý groš 1604 Enderle, 2tolar 1610 Škréta

Matyáš II. (1611 – 1619), tolar královský 1613 Šultys, tolar císařský 1614 Šmilauer, malý peníz 1614 Šmilauer, bílý groš 1617 Hölzl, malý groš 1617 Hölzl, bílý peníz 1617 Hölzl

České stavy (1619 – 1620), 24 krejcar 1620 Hölzl, 3 krejcar 1619 Hölzl, 1 krejcar 1619 Hölzl

Fridrich Falcký (1619 – 1620), 48 krejcar 1620 Hölzl, 24 krejcar 1620 Hölzl, bílý peníz 1620 Hölzl

Vitrína 3:

Ferdinand II. (1617 – 1637), 150 krejcar 1621 Hölzl, 3 krejcar 1622 Hölzl, ½ krejcar 1623 Hölzl, tolar 1631 Hölzl, krejcar 1627 Hölzl, ½ krejcar 1624 Hölzl, ¼ krejcar 1624 Hölzl, 3 krejcar 1634 Prunz

Ferdinand III. tolar 1638 Geronis, 3 krejcar 1657 Hackl

Leopold I. (1657 – 1705), tolar 1666-77 Hackl nebo 1695 Krahe – **nutno zajistit výpůjčkou** (NM!, LB!), 15 krejcar 1694-6 Krahe – **nutno zajistit výpůjčkou** (ZČM!, LB!), 3 krejcar 1699 Krahe, ½ krejcar 1693 Krahe, krejcar 1704 Wohnsiedler

Josef I. (1705 – 1711), tolar 1711 Wohnsiedler – **nutno zajistit výpůjčkou** (NM!), 3 krejcar 1708 Wohnsiedler, krejcar 1710 Wohnsiedler,

Karel VI. (1711 – 1740), tolar 1712 Wohnsiedler – **nutno zajistit výpůjčkou** (NM!), ½ tolar 1712 Wohnsiedler, 3 krejcar 1714 Wohnsiedler, ½ tolar 1725 Weyer, krejcar 1722 Weyer, ½ krejcar 1722 Weyer

texty:

Klasickou zemí středověké grošové měny byly Čechy. Zde vedla roku 1300 velkorysá mincovní reforma krále Václava II. (1278 – 1305), podpořená zdánlivou nevyčerpatelností nově objevených kutnohorských ložisek stříbra, k zavedení pražského groše. Ražba grošů byla v Čechách soustředěna do jediné královské mincovny, nadosah nerostným ložiskům, do Kutné Hory. Odtud vycházely groše o váze 3,84 g a ryzosti 0,938 a jejich dvanáctinky – parvi, ražené v souladu s heraldickým cítením doby. Na líci měly umístěnu českou královskou korunu s opisem: WENCELAVS SECVNDVS a DEI GRATIA REX BOEMIE ve dvou obvodcích a na rubu státní znak – dvouocasého českého lva s opisem: GROSSI PRAGENSES. Čechy se tak stávají první zemí ve střední Evropě, kde byla italskými finančníky podle tourského vzoru zavedena grošová mince. Od ní se pak odvíjejí mincovní reformy na grošovém základě i v okolních zemích.

Královská mincovna v Kutné Hoře, založená králem Václavem II. v souvislosti s velkou mincovní reformou v roce 1300 sloužila svému účelu více než 400 let. Během této doby byla výrazným producentem oběživa nejen pro samotné České království, ale vzhledem k charakteru kurantních (plnohodnotných) mincí, které produkovala i největším evropským stříbrným ložiskům, také pro velkou část kontinentu. Pražské groše byly uznávaným platidlem od pyrenejského poloostrova až po asijské Rusko, od pobaltí až po severní Itálii. Nabízí se tak srovnání s dnešní evropskou měnou – Eurem. Pouze letmý průřez kutnohorskou mincovní produkcí za celých 427 let ukazuje tato část expozice.